

Symposium 'De vissen van Zuid-Holland'

Op 13 maart vond in Naturalis Biodiversity Center te Leiden het symposium plaats over de vissen van Zuid-Holland. Het symposium stond in het teken van de presentatie van het boek 'De vissen van Zuid-Holland' dat door RAVON en Bureau Waardenburg is gemaakt. Hiermee werd een vijfjarig project feestelijk afgesloten. Met circa 100 deelnemers in het prachtige Pesthuis van Naturalis Biodiversity Center kon het niet anders dan een leuke, informatieve en succesvolle dag worden.

Hans Schouffoer vervulde de rol van dagvoorzitter. Vanuit zijn functie bij het Hoogheemraadschap van Rijnland is hij nauw betrokken bij de leefomgeving van vissen. Ook onderhoudt hij persoonlijke contacten met vrijwilligers in de omgeving van Leiden. De dag werd afgetrapt met een korte filmpresentatie van Arthur de Bruin. Diverse Zuid-Hollandse vissoorten kwamen voorbij in zijn prachtige onderwateropnames die hij voor 'Blik onder water' maakte.

Jackpot in de Hoeksche Waard (Theo Schuurmans)

Theo liet op enthousiaste wijze zien hoe een lokale werkgroep met ondersteuning van RAVON kan uitgroeien tot een ambitieuze groep mensen die zich met serieus onderzoek bezighoudt en zich bovendien volledig inzet voor de bescherming van soorten, de grote modderkruiper in het bijzonder. Na de ontdekking van een nieuwe populatie grote modderkruipers op de Plaat van Essche, werd er ook intensief naar de soort gezocht in het Oudeland van Strijen. Dankzij een enorme inspanning is de soort ook hier herontdekt en in 2014 nog beter op de kaart gezet middels eDNA-onderzoek.

Rivierdonderpadden en zaklampen (Arjan van der Lugt)

Vanaf eind 2011 is er in Zuid-Holland veel ingezet op het in kaart brengen van de verspreiding van de rivierdonderpad. Daarbij is door vrijwilligers vrijwel uitsluitend gebruik gemaakt van de zaklampmethode. Arjan liet zien hoe efficiënt en leuk deze methode is. Na een lange dag op kantoor is er niets leukers dan in de winter de provincie te doorkruisen op zoek naar nieuwe leefgebieden van de soort. Het blijkt dat de soort buiten de grote rivieren nog op veel meer plaatsen voorkomt in Zuid-Holland, vooral in plassen en meren. Met name

dit watertype lijkt voor de Zuid-Hollandse rivierdonderpad van groot belang en dichtheden zijn soms zeer hoog.

Schatzoeken in de Leidse grachten (Aaf Verkade)

Stadswateren met grote natuurwaarde... niet iets waar je direct aan denkt. Toch kan dit wel degelijk waar zijn en zelfs leiden

Boeiende lezingen en de presentatie van het boek "De vissen van Zuid-Holland". (Foto's: Arthur de Bruin)

tot een visreservaat in de Leidse stadsgrachten! Op haar eigen en enthousiasmerende manier zette Aaf haarfijn uiteen hoe zij de visstand in Havenwijk-Zuid al snorkelend in kaart brengt en daarbij talloze bijzondere bevindingen doet. Het lukt haar daarbij om tientallen vrijwilligers te mobiliseren bij o.a. visonderzoek en opschoningsactiviteiten in de grachten.

Migrerende vissen in Zuid-Holland met speciale aandacht voor de steur (Niels Brevé)

Zuid-Holland vervult een belangrijke functie voor migrerende vissen, omdat het zoete water van de Rijn en de Maas en het zoute water van de Noordzee hier samenkomen. Niels vertelde dat soorten als Atlantische zalm en Europese steur veel

voorkomende soorten waren die door Zuid-Holland migreerden om stroomopwaarts te paaien. Door de intensieve industriële zalmvisserij met de zegen (een langgerekt visnet) in de grote rivieren, eindigden veel steuren als bijvangst. De onophoudende intensiteit van deze visserij, de afnemende waterkwaliteit en het toenemende aantal barrières in hun migratieroutes zorgde ervoor dat de bestanden van alle migrerende vissoorten werden gedecimeerd. De Europese steur verdween zelfs geheel uit de Nederlandse wateren. Omdat deze beperkende factoren gedurende de afgelopen decennia grotendeels werden verholpen, zijn WNF, ARK natuur en Sportvisserij Nederland begonnen aan de herintroductie van de Europese steur. Dit was de eerste vissoort die verdween en mogelijk de laatste die we terug zullen krijgen, en juist daarom een uitstekende 'flagship' soort. Een voorbeeld voor waar we naar toe willen met natuurherstel op de Rijn, Maas en in de Noordzee.

Visatlas klaar... en wat nu? (Martijn Schiphouwer)

Nu het vijfjarige visatlasproject in Zuid-Holland officieel is afgerond, ontstaat er de vraag of alles nu bekend is in Zuid-Holland en of vrijwilligers geen uitdagingen meer hebben. Martijn presenteerde twee nieuwe projecten die RAVON in deze provincie is opgestart, namelijk 'Samen voor de Aal' en 'Poldervistellingen'. Meer hierover was al te lezen in schubben & slijm nummer 23.

Presentatie 'De vissen van Zuid-Holland' (Richard Struijk)

Als afsluiting van de middag stond de presentatie van het boek op het programma, iets waar velen al jaren naar uitkeken. Na een inleidend stuk over de aanleiding van het project en het belang van Zuid-Holland voor vissen (en visserij) werd ingezoomd op de ongekende bijdragen van talloze vrijwilligers. Verschillende vrijwilligersgroepjes uit de hele provincie hebben jarenlang een bijdrage geleverd en nieuwe aanvullende visgegevens verzameld. Dit heeft geleid tot een Zuid-Hollands databestand van ruim 415.000 visrecords! Het blijkt dat bijna 75% daarvan in de atlasperiode (2010-2014) centraal in de NDFF is gebundeld. Richard liet zien wat we met al deze gegevens kunnen en illustreerde dit aan de hand van de areaaluitbreiding van de zwartbekgrondel en marmergroundel door de jaren heen, iets dat met de bundeling van alle visgegevens pas echt mogelijk is geworden. Daarna volgde het 'moment suprême'; de presentatie van het boek. De eerste twee exemplaren werden uitgereikt aan dagvoorzitter Hans Schouffoer en Aaf Verkade. Zij staan symbool voor de waterbeheerders en vrijwilligerskant van het project.

Richard Struijk, Jan Kranenborg & Joost Bergsma

